

2541

1417

XX. ROK DZIAŁALNOŚCI 1910.

Krakowskie Ochotnicze Towarzystwo Ratunkowe

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE CZŁONKÓW

odbędzie się dnia 12 marca 1911 r.
o godzinie 4-tej po południu

W SALI KLINIKI OKULISTYCZNEJ
przy ulicy Kopernika Nr. 40.

Rok
założenia
1891

7417

KRAKOWSKIE OCHOTNICZE
TOWARZYSTWO RATUNKOWE

XX. SPRAWOZDANIE
Z CZYNNOŚCI W ROKU 1910.

KRAKÓW 1911. NAKŁADEM T-WA RATUNKOWEGO.
W DRUKARNI W. KORNECKIEGO I K. WOJNARA
POD ZARZĄDEM ADOLFA NOWAKA.

Zadaniem Towarzystwa ratunkowego
jest niesienie pierwszej pomocy w na-
głych wypadkach.

WYJĄTKI ZE STATUTU KRAK. OCHOTN. TOW. RATUNKOWEGO.

§ 4. Członkowie Towarzystwa są trojacy : a) czynni, b) wspie-
rający, c) honorowi.

II. Wspierającymi członkami mogą być ci obywatele bez
różnicy płci, którzy pieniężnie wspomagają Towarzystwo :

a) członkowie założyciele płacą jednorazowo najmniej
400 koron ;

b) członkowie dobrodzieje składają jednorazowo najmniej
200 koron ;

c) członkowie dożywotni płacą najmniej również jednora-
zowo 100 koron ;

d) członkowie zwyczajni składają corocznie najmniej 8 kor.
Wkładkę tę mogą uiszczać także w odstępach ćwierćrocznych.

III. Członków honorowych mianuje Walne Zgromadzenie na
przedstawienie Wydziału. Mogą nimi zostać osoby zasłużone dla
Towarzystwa wprost, lub też dla idei humanitarnych, pokrewnych
celom Towarzystwa.

§ 6. Każdy członek Towarzystwa ma prawo :

a) brać udział w obradach Walnego Zgromadzenia ;

b) wyboru i obieralności, podawania wniosków i głosowania ;

c) zażądać pomocy Straży Ratunkowej Towarzystwa w celu
przewiezienia siebie lub członka swej rodziny z domu do jednego
z zakładów leczniczych, jednak tylko po wykazaniu się świade-
ctwem lekarza ordynującego, że pomoc Straży Ratunkowej jest
dla chorego konieczną ;

d) członkowie czynni, dalej wspierający, zwyczajni i doży-
wotni mają na Walnem Zgromadzeniu po jednym głosie, człon-
kowie dobrodzieje po dwa głosy, zaś założyciele po cztery głosy.

Protektor Towarzystwa z urzędu:
Prezydent miasta Dr. Juliusz Leo.

WYDZIAŁ TOWARZYSTWA W R. 1910. Z WYBORU:

Zarząd:

Prezes:
Prof. Dr. Bolesław Wicherkiewicz
c. k. Radca Dworu.

Wiceprezes:
Prof. Dr. Stanisław Braun.

Sekretarz:
Wacław Zakrzewski.

Skarbnik generalny:
Dyr. Kazimierz Jankowski.

Wydziałowi:

<i>Dr. Arnold Bannet</i>	<i>Red. Michał Konopiński, r. m.</i>
<i>Dr. Tomasz Janiszewski, fizyk</i>	<i>Józef Roszkowski, ryg. med.</i>
<i>Dr. Jan Jakubowski, adwokat</i>	<i>Dyr. Henryk Szatkowski, r. m.</i>
<i>Prof. Dr. Bronisław Kader</i>	<i>Józef Szymanowicz, zast. sekr.</i>

Komisya sprawdzająca:

<i>Wacław Anczyc</i>	<i>Feliks Nowotny, nacz. str. poż.</i>
<i>Prof. Dr. Stanisław Pareński.</i>	

Administrator Stacji ratunkowej:

Dr. Antoni Pachoński.

Lekarz-instruktor:

Dr. Zygmunt Radliński.

Członkowie honorowi
Towarzystwa :

Dr. Arnold Bannet

Prof. Dr. Aleksander Bossowski

Doc. Dr. Stanisław Braun

Dr. Michał Śliwiński

*Prof. Dr. Bolesław Wicherkiewicz, c. k. Radca
Dworu*

*Hr. Jan Wilezek, Honorowy Prezydent Wiedeńskiego
Towarzystwa Ratunkowego.*

XX SPRAWOZDANIE

KRAKOWSKIEGO

Ochotniczego Towarzystwa Ratunkowego

za rok 1910.

Dwudziesty rok ubiega od założenia Towarzystwa. Założone zostało w roku 1891 funduszami wielkiego filantropa, ś. p. Bar. Dra Mundy'ego, z inicjatywy i dzięki zabiegom Dra Banneta, naówczas słuchacza medycyny Uniw. Jag., 6-go czerwca owego roku po raz pierwszy wóz pogotowia rat. wyjechał na ulice Krakowa.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak i w latach poprzednich Wydział rozwijał działanie we wszystkich kierunkach, aby Towarzystwo nie tylko utrzymać, ale działalność jego coraz bardziej rozszerzać i udoskonalać. Starania Wydziału, zwłaszcza o ile chodziło o poparcie i pomoc finansową, nie zawsze i nie we wszystkim zupełnie pomyślnym bywały wieńczone skutkiem. Wydział nie zrażał się tem jednak i jakkolwiek niejednokrotnie rezultat tych siłowań w części tylko lub nawet wcale nie odpowiadał owym staraniom, jak również i żywionym nadziejom, pomimo to nie ustawał w pracy i nie szczędził dalszych zabiegów.

W jednym z pierwszych rocznych sprawozdań sekretarz ówczesny umieścił jako motto na czele sprawozdania: „Paulatim summa petuntur“. Zdanie to w odniesieniu do krakowskiego Towarzystwa ratunkowego dobrane bardzo trafnie. Istotnie „powoli“, bo walcząc ustawicznie z wieloma trudnościami z powodu szczupłych funduszy, ale za to stale z roku na rok rozwija się i roz-

szerza działalność naszego Towarzystwa. Dość rzucić tylko okiem na drugą część niniejszego sprawozdania, omawiającą działalność samego pogotowia ratunkowego, na roczny przyrost jego interwencji; tam cyfry mówią same za siebie. Ten wielki w ostatnich czasach wzrost liczby interwencji pogotowia jest z jednej strony wyrazem zwiększonego zakresu działania skutkiem powiększenia i rozrostu miasta Krakowa, z drugiej jednak strony jest zarazem wymownem świadectwem tego zaufania i uznania, jakim się cieszy Towarzystwo ratunkowe u publiczności krakowskiej tak, iż stało się ono instytucją już nie tylko użyteczną, ale wprost nieodzowną.

A pomimo to i w roku ostatnim nie doznało Towarzystwo nasze, jak to już wyżej zaznaczono, w dostatecznej mierze poparcia finansowego ze strony społeczeństwa*). Skarga z roku na rok — niestety — powtarzana, chociaż Wydział już tylokrotnie robił wysiłki, aby tę obojętność społeczeństwa przełamać i z jednej strony zjednywać większą liczbę członków, a z drugiej pomnażać fundusze przez uzyskiwanie subwencji, darów, legatów a nadto przez urządzenie koncertów, balów i t. p. na dochód Towarzystwa. Najrozmaitszych próbowano środków dla zjednania większej ilości członków, że tylko wspomnimy wielką ilość (po kilkaset) rozsyłanych różnemi czasy odezw, listów i kart z prośbą o zapisywanie się na członków Twa do wielu osób z instytucji, dalej rozsyłanie rocznych sprawozdań (nieczłonkom) wraz z czekami pocz. Kasy oszcz. i odezwą. Skutek tych zabiegów nie wynagradzał zwykle nawet w małej części pracy, połączonej z tą akcją. Bez rezultatu pozostała wszczęta przed laty akcja uzyskania jakich legatów przez rozpisanie listów do pp. notaryuszów w Zach. Galicyi (listów takich wysłano 64) z prośbą, aby sporządzającym testamenty, zwracali uwagę na potrzeby krak. Tow. ratunkowego. Nie wiele również funduszków przysporzyły Twu urządzone dawniej parokrotnie koncerty. Obfitszem natomiast źródłem były bale, urządzone na dochód Twa (w całości lub w części), chociaż i z tego źródła nie zawsze uzyskiwano kwoty poważniejsze, a nadto balów nie można było urządzać rok po roku, bo w takim razie zawodziły.

W roku sprawozdawczym Komitet, złożony z lekarzy i słuchaczy medycyny, pod przewodnictwem J. W. P. Prof. Dra

---

*) Rok 1910 zamykamy niedoborem 1300 kor.

Kostaneckiego zajął się urządzeniem w styczniu ub. r. „balu lekarskiego“, z którego dochód przeznaczony na Tow. Ratunkowe, Tow. Bibliot. Medyków i Bratniej Pomocy Medyków, przyniósł Twu naszemu kwotę 547 kor. i 71 hal. Zarząd Twa swojego już czasu przesłał serdeczne podziękowanie komitetowi na ręce jego prezesa; na tem miejscu raz jeszcze wyraża Wydział słowa podziękii za podjęte trudy i uzyskanie znacznej na cele T-wa kwoty.

Dwie przedewszystkiem sprawy najbardziej zajmowały Wydział w roku ubiegłym, a mianowicie sprawa zaprowadzenia stałych dyżurów lekarskich na pogotowiu rat. i sprawa budowy własnego domu. Obie te sprawy od lat szeregu są przedmiotem zabiegów i starań Wydziału, gdyż już w parę lat po założeniu Twa wyłoniły się jako potrzeby konieczne do racjonalnego rozwoju i prawidłowego działania pogotowia ratunkowego.

Co do potrzeby stałych dyżurów lekarskich na pogotowiu rat., to już w dawniejszych swych rocznych sprawozdaniach motywował Wydział obszernie konieczność ich zaprowadzenia. — W chwili powstania i w najbliższych po założeniu latach Tow. ratunkowe, rozporządzające nadzwyczaj skromnymi funduszami, nie mogło się zdobyć na opłacanie stałych lekarskich dyżurów, gdyż to przekraczało jego środki materyalne. Musiano tedy, korzystając z gotowości słuchaczów wyższych lat medycyny, oddających bezinteresownie swą pracę i czas na usługi pogotowia, im powierzyć niesienie pomocy w nagłych wypadkach. Stworzono tę pierwszą pomoc, — której poprzednio wcale nie było, — taką, na jaką się w danych warunkach można było zdobyć. W miarę rozszerzania się zakresu działania pogotowia, coraz bardziej zaczęto odczuwać potrzebę wprowadzenia na stacyi rat. lekarzy dyplomowanych, stale służbę pełniących. Że potrzebę takiej reformy odczuwano już dawno, tego najlepszy dowód mamy w uchwale Wydziału Twa jeszcze z roku 1901, kiedy to postanowiono już nawet rozpisać konkurs na posady czterech stałych lekarzy pogotowia. Uchwała ta jednak z powodu braku pokrycia finansowego musiała uleść reasumpcyi. Obecnie pełnią służbę na pogotowiu prawie wyłącznie rygorozanci, jako t. zw. dyżurni i słuchacze V-ego (najstarszego) kursu medycyny jako t. zw. asystenci. Dyżurni zatem, mający obowiązek niesienia pomocy w każdym nagłym wypadku, są to ludzie, którym do uzyskania dyplomu już nie tak daleko (przeważnie po kilka lub parę nawet

miesiący) to też nie zdarzają się przypadki nieumiejętnego niesienia pomocy. Pomimo to jednak doświadczenie wykazuje do wiodnie, że istnieje cały szereg wypadków, w których konieczną ze względu na dobro publiczne jest interwencja lekarzy dyplomowanych, nie mówiąc już o wyraźnych przepisach ustawy w tym względzie. Dlatego też Wydział, to poważne niedomaganie krakowskiego pogotowia rat. mając na oku, nie ustawał w usilnych staraniach, aby urzeczywistnienie tego ważnego, a tak dawnego już postulatu możliwie przyspieszyć. Ponieważ fundusze, jakimi Tow. rozporządza i obecnie także w żadnym razie nie mogą wystarczyć na zaprowadzenie tej reformy, więc Wydział zwrócił się ponownie do Rady m. Krakowa z prośbą o przyznanie Twu w tym celu rocznie minimalnie kwoty 7200 kor., co łącznie z wydatkami, ponoszonymi przez Two, może jedynie umożliwić zaprowadzenie stałych lekarskich dyżurów. Równocześnie z wniesieniem tego podania starał się Wydział o zjednanie temu projektowi przychylniej opinii i o pozyskanie poparcia w tym względzie przy układaniu budżetu miejskiego na rok 1911. Żywi też Wydział nadzieję, że Świetna Rada m. Krakowa, której życzliwości Tow. rat. już tylokrotnie doznawało, uwzględni tę prośbę przy najbliższej uchwale budżetowej i w ten sposób sprawa, będąca przedmiotem tytułu od dawna już zabiegów Wydziału, zostanie pomyślnie rozwiązana*).

Niemniej energiczne starania czynił Wydział koło popchnięcia naprzód sprawy budowy własnego domu Tow. ratunkowego. To też sprawa ta znacznie postąpiła. W marcu ubiegłego roku wniósł Wydział obszernie umotywowaną prośbę do Rady miejskiej o bezpłatne udzielenie odpowiedniego placu. W porozumieniu z Prezydym miasta wygotował insp. bud. miejsk. architekt W. P. Bandurski szkice i przybliżone kosztorysy. W listopadzie ub. r. ponowił Wydział prośbę do Rady miasta o przyznanie mu pod budowę placu o obszarze 270 sążni kwadr. przy ulicy Zyblikiewicza (obok kasyna wojskowego). Od pomyślnego załatwienia tej prośby zależy, czy Towarzystwo wkrótce będzie mogło

---

*) W chwili oddawania sprawozdania do druku, dowiedzieliśmy się, że podanie nasze tylko w części ma być uwzględnione. Komisya budżetowa uchwaliła na ten cel kwotę 3600 kor. Wrazie uchwalenia przez pełną Radę m. kwoty tylko w tej wysokości, wystarczy to zaledwie na pół roku, gdyż kwoty potrzebnej 7200 kor. ani o halerza nie jesteśmy w stanie zredukować — jest ona obliczoną najniżej jak tylko było można. Towarzystwo zaś wobec niedoboru i to znacznego w roku ubiegłym (vide w sprawozdaniu kasowem „Rachunek administracyi”) ze swoich funduszków nie jest w możności już nic więcej dołożyć.

do budowy przystąpić. A potrzeba to bardzo nagła, gdyż lokal obecny w żadnej mierze nie odpowiada już najprostszym nawet wymaganiom. Stacya rat. mieści się od założenia T-wa po dzień dzisiejszy w 2 pokojach w budynku straży pożarnej. Pierwszy z nich, pokój o dwóch oknach, podzielony jest przepierzeniem na dwie części, z których większa nieco stanowi pokój administracyjny a zarazem poczekalnię dla chorych czy opatrywanych, mniejsza zaś część (za ową drewnianą przegrodą) służy za sypialnię i wogóle miejsce przebywania dyżurnych. Drugi zaś jednokrotny malutki pokój służy za ambulatorium względnie salę opatrunkową — i z tego jeszcze małego pokoiku wydzielona przegrodą komórka mieści w sobie skład bielizny, narzędzi i przyborów ratowniczych, aptekę, a równocześnie także służy za kancelaryę administratora i sekretarza i archiwum, jakkolwiek ledwo się tam poruszać można w tej ciasnocie. Lokal ten zaszczupły już od pierwszych lat istnienia T-wa, kiedy to sprawozdania roczne wykazywały po tysiąc paręset czy kilkaset interwencji pogotowia rat., tem mniej odpowiednim jest dzisiaj, gdy liczba tych interwencji przekracza w roku 6000. Potrzebę budowy własnego domu omawiano już dawniej parokrotnie wyczerpująco w sprawozdaniach. Poruszano tam także konieczność istnienia przy stacyi rat. chociażby jednej skromnej ubikacji, służącej na chwilowe bodaj pomieszczenie dla wycieńczonych z głodu i zimna, epileptyków i zatrutych alkoholem, którzy nie mogą znaleźć pomieszczenia w szpitalu, nie kwalifikując się tam do przyjęcia, a nie znajdują również nieraz przyjęcia w przepełnionem — zwłaszcza w zimie — schronisku brata Alberta. Pogotowie rat. nie ma do rozporządzenia nawet kąta, gdzieby tych nieszczęśliwych chociaż na krótki czas umieścić mogło, ewentualnie ogrzać i nakarmić w razie potrzeby. To też z konieczności nieraz odwożono tych biedaków do aresztów miejskich, lub jak epileptyków pozostawiano na ulicy pod opieką policyanta, zanim przyszedłszy do zupełnej przytomności będą mogli odejść do domu. W rezultacie T-wo ściągnęło na siebie zarzut braku współczucia i ludzkości, to T-wo właśnie, które nie tylko w założeniu swoim jest humanitarnem, ale którego równocześnie gorącym pragnieniem, przedmiotem usilnych starań i zabiegów jest stworzenie między innemi w mającym się budować własnym domu także i stosownie urządzonych izb dla pomieszczenia chwilowego tych nieszczęśliwych. Wydział zwracając się do Rady m. Krakowa z prośbą o bezpłatne

udzielenie gruntu, co jedynie pozwoli Tow. ratunkowemu na wybudowanie skromnego, ale odpowiadającego swemu zadaniu domu, liczy na przychylne a rychłe załatwienie tej sprawy, boć przecież dom ten ma stać przedewszystkiem dla dobra i pożytku mieszkańców Krakowa.

Z dalszych postulatów T-wa ratunkowego, które były również przedmiotem zabiegów Wydziału w roku ubiegłym, na pierwszym miejscu wymienić należy prośbę do Rady miasta o podwyższenie dotychczasowej stałej subwencji z kwoty 2000 na 3000 koron. W roku 1910 przez przyłączenie do miasta całego szeregu gmin podmiejskich, odpadła z rocznych dochodów T-wa poważna kwota kilkuset koron, na jaką się składały subwencje owych gmin. Z chwilą powstania Wielkiego Krakowa liczba interwencji pogotowia wzrosła niepomniernie. Mieszkańcy dawniejszych gmin podmiejskich, czując się obecnie obywatelami miasta Krakowa, zaczęli z chwilą przyłączenia nierównie częściej korzystać z usług Towarzystwa. Do zwiększenia liczby interwencji pogotowia przyczynia się i ta okoliczność, że oprócz gmin, które subwencyonowały Tow. ratunkowe, zostały przyłączone do Wielkiego Krakowa gminy, względnie części gmin (Dąbie, Łobzów, Olsza, Prądnik biały, Prądnik czerwony), w których dawniej, jako niesubwencyonujących Towarzystwa, pogotowie nie interweniowało, a obecnie interweniować czuje się zobowiązane, co w najbliższej przyszłości także i na Płaszów zostanie rozciągnięte. — Podwyższenie zatem tej subwencji nie będzie, jak wynika z powyższych wywodów, jakimś nadzwyczajnem, nowem świadczeniem gminy na rzecz T-wa, a tylko z jednej strony objęciem przez gminę miasta Krakowa świadczeń, jakich T-wo doznawało już dawniej od gmin przyłączonych, a z drugiej strony częściową rekompensatą za znacznie wzmożone wydatki na pogotowie rat. skutkiem rozszerzenia jego zakresu działania.

W roku ubiegłym nie poniosło Two skutkiem odpadnięcia subwencji gmin połączonych większego uszczerbku w swoich dochodach, gdyż prośba Wydziału do Świetnej Rady m. Krakowa o dodatkową subwencję, któraby ów ubytek w dochodach wyrównała, pomyślnie została załatwioną i cała ta kwota (465 Kor.) wpłynęła do kasy Towarzystwa ¹⁾.

¹⁾ Wobec tego tem dziwniejszą wydać się musi każdemu wiadomość, którą otrzymaliśmy znowu w chwili oddawania sprawozdania do druku, iż podanie nasze o podwyższenie stałej subwencji rocznej do wspomnianej wyso-

Niemniej ważną jest dla nas sprawa podwyższenia na stałe pensyi naszej służbie, co ma znaleźć wyraz w najbliższej uchwale budżetowej.

Na ostatniem Walnem Zgromadzeniu Twa pojawił się wniosek, by wydział czynił starania w celu oddzielenia przewożenia chorych zakaźnych od czynności pogotowia rat. Wniosek ten racjonalnie motywowany w obszernej dyskusyi, uchwalony został jednomyślnie. Wydział też uważał sobie za obowiązek rozwinąć działanie w kierunku urzeczywistnienia tego projektu. Po dokładnem omówieniu sprawy i po porozumieniu się co do szczegółów w tym względzie z naczelnym lekarzem miejskim Drem Janiszewskim wniesiono do Magistratu pismo następującej treści;

„Wydział Krak. Och. Tow. rat. uchwalił, aby w myśl rezolucyi zapadłej na ostatniem Walnem Zgromadzeniu Twa pogotowie rat. nie przewożyło już nadal chorych na choroby zakaźne.

Pogotowie ratunkowe obowiązane jest między innemi interwenionąć przy nagłych (ulicznych) porodach i krwotokach w przebiegu poronień, jak również przy przewożeniu rodzących i położnic i t. p. Przy wszystkich tego rodzaju wypadkach stykanie się poprzednie całego personelu sanitarnego pogotowia z chorymi na choroby zakaźne jest według dzisiejszego stanu wiedzy lekarskiej bezwzględnie nie dozwolone. Wobec zaś małej liczby personelu pogotowia wydzielenie pewnej jego części specjalnie dla przewożenia chorych zakaźnych jest absolutnie niemożliwe.

Ponieważ zaś Miejski Urząd Zdrowia posiada obecnie znakomicie wyszkolonych sanitaryuszów i rozporządza także wszelkimi środkami potrzebnymi do dokładnej dezynfekcyi rzeczy i osób —

---

kości tak jasno i racjonalnie umotywowane i pierwotnie przez odpowiednie czynniki w gminie zaopiniowane przychylnie, ma podobno nie znaleźć uwzględnienia w budżecie. W takim razie ponieśliśmyby bardzo poważny ubytek w funduszach wbrew zapewnieniom dawniejszym, iż na przyłączeniu gmin podmiejskich do Wielkiego Krakowa nasze Two nic nie straci. **Zakres działalności pogotowia wzmógł się znacznie, a zwyczajne dochody Twa zmiejszyć się mają niespodziewanie o kwotę 585 Kor.,** (bo w tym roku już i subwencya Ludwinowa w kwocie 120 kor. nie wpłynie). Niedobór z roku ubiegłego (1300 kor.) wzrośnie więc chyba w roku 1911. do paru tysięcy. — Mamy nadzieję, że pełna Rada m. jeszcze w ostatniej chwili zmieni to postanowienie i że otrzymamy subwencyę w kwocie 3000 kor.

przeto słuszną wydało się Wydziałowi Twa ratunkowego rzeczą, iżby — bez narażenia chorych na brak odpowiedniego przewozu — zaniechać z dniem 1. stycznia 1911. roku przewożenie tej kategorii chorych, o czym Wydział Krak. Och. Tow. ratunkowego ma zaszczyt Świątny Magistrat stoł. m. Krakowa zawiadomić.

Wydział zaznacza przytem gotowość odstąpienia Miejskiemu Urzędowi zdrowia wozu używanego dotychczas do przewózek chorych zakaźnych za niskiem bardzo wynagrodzeniem (400 kor.)“

W jakiś czas po wniesieniu tego pisma zawiadomił Dr. Janiszewski wydział Twa, że wbrew dawniejszym jego przypuszczeniom objęcie tego działu czynności pogotowia rat. przez Miejski Urząd Zdrowia napotyka na znaczne trudności głównie ze względów finansowych, że zatem zmiana owa nie będzie jeszcze mogła dojść do skutku w początkach 1911. roku. Sprawa ta więc pomimo zabiegów wydziału na razie nie została pomyślnie rozwiązana.

Wspomnieć należy w tem sprawozdaniu o udziale Twa ratunkowego w lipcowym obchodzie Grunwaldzkiego Zwycięstwa zarówno przy odsłonięciu pomnika Jagiełły, jak podczas uroczystego pochodu i przy zlotowych ćwiczeniach Sokołów. Wydział omówił na dwóch posiedzeniach zarządzenia potrzebne celem niesienia natychmiastowej pomocy na wypadek większej liczby nagłych zasłabnięć czy innych uszkodzeń, o czym przy tak olbrzymiem nagromadzeniu się osób koniecznie pomyśleć należało. Wybrał też ze swego łona ściślejszy komitet wykonawczy dla szczegółowego opracowania i wprowadzenia w czyn tych zarządzeń. Zajęto się urządzeniem w owych dniach całego szeregu nadzwyczajnych posterunków pogotowia rat. i ruchomych ambulansów, a nadto liczbę dyżurnych na stacyi ratunkowej na ten czas zdwojono. Pogotowie wykazało też wielką sprawność.

Odpowiednie przygotowanie członków czynnych do służby ratowniczej mając na względzie Wydział się zajął urządzeniem dla nowo przyjętych i w roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach dawniejszych kursu niesienia pierwszej pomocy. Wzięło w nim udział 20 słuchaczy V-ego roku medycyny i wszyscy oni wykazali w egzaminie odbytym po ukończeniu kursu odpowiednie przygotowanie do czekającego ich zadania.

I w tym roku także Wydział wyraża uznanie i podziękowanie lekarzowi-instruktorowi Pogotowia, drowi Z. Radlińskiemu

za połączone ze sporemi trudami a nadzwyczaj sumienne kierownictwo owego kursu.

Gmina Ludwinów, będąca w roku ubiegłym jeszcze gminą samodzielną, podwyższyła subwencję roczną do kwoty 120 kor. Zarządowi gminy składamy za to serdeczne podziękowanie.

Przez śmierć utraciło T-wo z grona członków w roku ubiegłym: ś. p. Jakóba Bałabana i Aleksandrę Narbuttową. Cześć ich pamięci.

Żadnych nadzwyczajnych znaczniejszych darów nie ma T-wo do zanotowania w roku ubiegłym.

Na zakończenie tej pierwszej części niniejszego sprawozdania, poczuwamy się do miłego obowiązku wyrażenia wdzięczności i serdecznego podziękowania wszystkim instytucjom i osobom, od których doznało T-wo poparcia przedwszystkiem materyalnego. Dziękujemy tedy: Wysokiemu Sejmowi, Gminie m. Krakowa, Gminie m. Podgórza, Kasie Oszczędności m. Krakowa, Towarzystwu Wzaj. Ubezpieczeń, Gminie Ludwinów i Kasynu wojskowemu za subwencye i dary w gotówce.

Świetnej Radzie m. Krakowa należy się podziękowanie zarówno za subwencję, jak niemniej i za liczne świadczenia w naturze. Tutaj zaznaczyć wypada, że szczególnie w ostatnim roku nietylko ze strony samej Rady miasta doznaliśmy licznych dowodów życzliwości, lecz również przychylnego poparcia doznaliśmy w naszych zabiegach około dobra T-wa ze strony Dyrekcyi, pp. Radców Magistratu i kierowników poszczególnych biur. Wszystkim za tę przychylność składamy serdeczne podziękowanie.

Dziękujemy dalej Gazowni miejskiej za gaz, Elektrowni miejskiej za naprawy, Miejskiemu Zakładowi dezynfekcyjnemu za dezynfekcyę wozów, firmie „Rząca i Chmurski“ za wodę destylowaną, pralni parowej pod firmą L. Epstein za pranie koców, stolarni parowej R. Muranyi za szyny drewniane, panu Władysławowi Zubrzyckiemu za ofarowanie paczek z próbkami waty i opatrunków.

Podziękowanie w imieniu dyżurnych pogotowia za przesyłanie na stacyę ratunkową bezpłatnie pism, wyrażamy Redakcyom: „Czasu“, „Głosu Narodu“, „Ilustrowanego Kuryera Codziennego“, „Naprzodu“, Nowej Reformy“, „Nowin“, „Postępu Okulistycznego“, „Przeglądu lekarskiego“ i „Gazety Poniedziałkowej“.

Rok ubiegły nie należał do najlepszych, o ile chodzi o stronę finansową, zamykamy go niedoborem i to wcale znacznym. Oby obecny rok był pod tym względem lepszym.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POGOTOWIA.

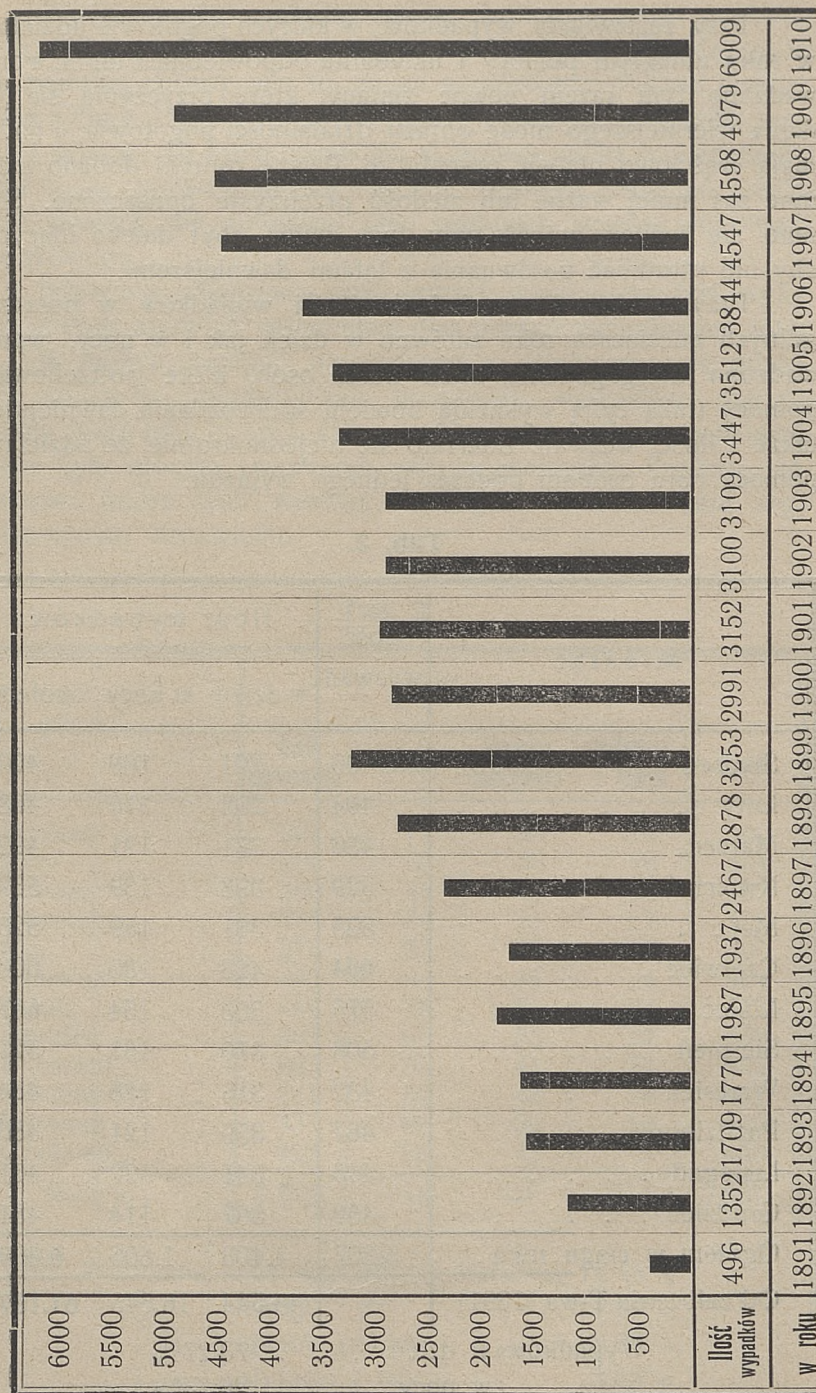

Z roku na rok od lat już szeregu liczba interwencji Pogotowia ratunkowego stale wzrasta. Jeżeli się przypatrzymy załączonej tablicy, przedstawiającej graficznie te roczne przyrosty, to widzimy w nich różnice spore. Wynosiły one w poszczególnych latach po kilkaset lub paręset wypadków, lub też (jak w roku 1907) kilka zaledwie dziesiątek. W żadnym jednak roku przyrost nie stanowił liczby tak wielkiej jak w roku sprawozdawczym 1910, który wykazuje w porównaniu z rokiem poprzednim różnicę **1030**.

W pierwszej, ogólnej części tego sprawozdania podano już przyczyny tego tak znacznego przyrostu, najważniejsza z nich to przyłączenie do miasta gmin podmiejskich, powstanie Wielkiego Krakowa. Tutaj znajdujemy cyfrowe niejako uzasadnienie naszej prośby o podwyższenie stałej rocznej subencji gminy m. Krakowa.

Tab. 1.

Przy zestawianiu wypadków, w których pogotowie udzielało w roku ubiegłym pomocy i układaniu odpowiednich tablic wprowadzono tym razem pewne zmiany, które przyczynią się do dania wierniejszego może obrazu działalności pogotowia, a nadto mają częściowo ułatwić orientację. Pewne rubryki dodano tedy, inne zaś mniej ważne lub niedość przejrzyste opuszczono. Starano się jednak unikać przy tem zmian zbyt daleko idących, aby nie utrudniać porównania z latami dawniejszemi.

Przystępując do omówienia ilości wypadków w poszczególnych miesiącach roku zarówno w dzień jak i w nocy, wprowadzono uwzględnienie obok ilości osób, które potrzebowały pomocy (taką cyfrę wykazują bowiem sprawozdania dawniejsze), także i ilości wezwań. Zdarzało się niejednokrotnie, że udzielano pomocy paru osobom podczas jednego wyjazdu.

Tab. 2.

Miesiąc	Ilość wezwań	Ilość wypadków		
		w dzień	w nocy	ogółem
Styczeń	400	291	109	400
Luty	404	298	110	408
Marzec	488	371	121	492
Kwiecień	529	398	139	537
Maj	505	361	159	520
Czerwiec	604	428	180	608
Lipiec	575	503	164	667
Sierpień	508	370	151	521
Wrzesień	432	316	118	434
Październik	467	359	121	480
Listopad	445	341	120	461
Grudzień	450	367	114	481
Ogółem w ciągu roku .	5.807	4.403	1.606	6.009
Od założenia T-wa (1891)	—	44.544	16.643	61.187

Wypadków w dzień . . . 73·27%

„ w nocy . . . 26·73%

Wielką bardzo różnicę między liczbą wezwań, a ilością osób, którym udzielono pomocy wykazuje lipiec. Przyczyną tej tak znacznej różnicy jest to, że na urządzonym podczas Uroczystości Grunwaldzkich całym szeregu specjalnych stanowisk pierwszej pomocy (o czym wzmianka w ogólnej części sprawozdania) a także na zlotowym boisku sokolem zgłoszeń osób po udzielenie pomocy nie notowano jako osobnych wezwań pogotowia ratunkowego.

Właściwie największą ilość samych wezwań, bo 604, wykazuje miesiąc czerwiec, najmniejszą dwa początkowe miesiące roku.

W tablicy następnej omawiającej na czyje wezwanie, względnie zgłoszenie interweniowało pogotowie, wydzielono obecnie osobno wezwania lekarzy, które w dawniejszych sprawozdaniach objęte były rubryką „wezwania osób prywatnych“. Znaczna stosunkowo liczba tych wezwań wymagała uwidocznienia tego w niniejszem zestawieniu.

Tab. 3.

Miesiąc	Wezwania				
	Osób prywatnych	Lekarzy	Organów policyjnych	Instytucji i fabryk	Razem
Styczeń . . .	267	71	43	19	400
Luty . . .	302	50	36	16	404
Marzec . . .	360	45	61	22	488
Kwiecień . . .	385	76	51	17	529
Maj . . .	378	59	38	30	505
Czerwiec . . .	495	64	31	14	604
Lipiec . . .	442	58	51	24	575
Sierpień . . .	369	65	53	21	508
Wrzesień . . .	325	55	41	11	432
Październik . .	341	59	48	19	467
Listopad . . .	337	66	30	12	445
Grudzień . . .	322	76	43	9	450
Razem . .	4.323	744	526	214	5.807

Wezwania osób prywatnych stanowią 74·45⁰/₀

„ lekarzy „ 12·81⁰/₀

„ organów policyi „ 9·06⁰/₀

„ instytucji i fabryk „ 3·68⁰/₀

Największą zawsze pozycję wykazują, podobnie jak i lat poprzednich, wezwania osób prywatnych. Mieszkańcy Krakowa wiedzą sami dobrze, że w razie wypadku znajdą pomoc „na strażnicy”. Wezwania lekarzy odnoszą się w przeważnej mierze do transportu chorych wozem Pogotowia do szpitala i t. p.; część jednak stanowią wezwania do zranień poważniejszych lub także otruć, gdyż lekarz nie mając niejednokrotnie pod ręką odpowiednich przyborów czy materyałów, wzywa pogotowia ratunkowego, które mu najszybciej może w tej mierze przyjść z pomocą.

Z zestawienia liczb interwencji pogotowia na stacyi ratunkowej i poza stacją w dzień i w nocy wynika w porównaniu z rokiem ubiegłym zachowanie na ogół podobnego stosunku i przyrost dosyć równomierny we wszystkich tych rubrykach. Procentowo zwiększyła się nieco ilość wyjazdów, a jeszcze wyraźniej cyfra, wyrażająca procentowo liczbę wypadków, w których pomocy udzielono poza stacją.

Tab. 4.

Miesiąc	Ilość wyjazdów	Udzielono pomocy					
		poza stacją			na stacyi		
		w dzień	w nocy	razem	w dzień	w nocy	razem
Styczeń	190	139	51	190	152	58	210
Luty	188	137	55	192	161	55	216
Marzec	227	172	59	231	199	62	261
Kwiecień	237	192	53	245	206	86	292
Maj	249	189	75	264	172	84	256
Czerwiec	259	183	80	263	245	100	345
Lipiec	269	277	84	361	226	80	306
Sierpień	214	170	57	237	200	94	294
Wrzesień	194	151	45	196	165	73	238
Październik	206	173	46	219	186	75	261
Listopad	207	173	50	223	168	70	238
Grudzień	237	204	64	268	163	50	213
Razem	2.677	2.160	719	2.879	2.243	887	3.130

Wyjazdów . . . . . 44·55%

Udzielono pomocy poza stacją . 47·91%

„ „ na stacyi . 52·09%

Przechodząc do rozpatrzenia ilości wypadków w poszczególnych dniach w tygodniu należy zaznaczyć, że w tem zestawieniu wprowadzono zupełną zmianę, gdyż dotychczasowy sposób przedstawienia nie pozwalał na wysnuwanie należytych wniosków i nie dawał zupełnie wiernego obrazu panujących pod tym względem w Krakowie stosunków.

Tab. 5.

Miesiąc	Niedziela	Poniedz.	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Sobota	Przeciętna ilość wypadków na dobę
Styczeń . . .	18·60	12·50	13·25	11·25	8·50	13·20	11·80	12
Luty	16	13	13·50	10·25	14	18·50	16·75	14
Marzec . . .	21	14·20	15·40	14·60	14·50	17	15·25	16
Kwiecień . . .	12·75	20	14·75	16·75	17·40	20·20	23	18
Maj	19·40	20·40	12·50	14·50	18·75	17·75	13·40	16
Czerwiec . . .	23	19	19·40	18·20	19·50	22·75	20·75	20
Lipiec	18·75	18	18·25	18·75	21·40	22	31*)	21
Sierpień . . .	19·40	14·60	17·80	16·50	15·75	13·50	19·75	16
Wrzesień . . .	16·25	14·75	12·75	12·60	14	15·25	16·25	14
Październik . .	16·40	14·75	15	12·75	17·50	15	16·40	15
Listopad . . .	18	18·80	16·20	14·25	16	12·25	10·75	15
Grudzień . . .	18·75	17·75	16·75	12·60	12·40	17·20	14·25	15
Przeciętna ilość wypadków na każdy dzień w tygodniu całego r. 1910)	18	16	15	14	15	17	17	16

W tablicy powyższej podano przeciętne cyfry dla każdego dnia w tygodniu w poszczególnych miesiącach zamiast dawniej podawanych liczb będących sumą. — Wynika z tej tablicy, że najwięcej czynności przysparzały pogotowiu niedziele i to prawie we wszystkich miesiącach, z wyjątkiem tylko jednego kwietnia, w którym właśnie niedziela wykazuje dziwnym zbiegiem okoliczności najmniejszą liczbę przypadków (największą natomiast wtedy sobota). Najbardziej obfitującami w wypadki okazały się niedziele czerwcowe, najmniej wypadków dawały czwartki w styczniu.

*) Patrz objaśnienie tablicy, ustęp drugi.

Wprawdzie tablica powyższa wykazuje najwięcej wypadków w dniu sobotnim w lipcu i to przewagę tego dnia nad innymi olbrzymią, bo przeciętna sobót lipcowych wynosi 31, jednak nie można wysnuwać z tego wniosku, jakoby to były wogóle dni w roku najbardziej w wypadki obfite. Tak było w roku ubiegłym specjalnie z powodu dni grunwaldzkich. Do wielkiego podwyższenia tej liczby przyczynił się wyłącznie prawie dzień 17 lipca, w którym ilość interwencji pogotowia doszła do liczby 75. Na samem zlotowem boisku Sokolem udzielili dyżurni pogotowia w owym dniu pomocy 55 razy (przeważnie drobne skaleczenia, odparzenia, zasłabnięcia).

W zestawieniu według płci osób, którym pogotowie w r. 1910 udzieliło pomocy, nie występują w procentowym stosunku znaczniejsze różnice w porównaniu z rokiem poprzednim. Nie wiele również procentowo różni się ilość fałszywych alarmów. Zaznaczyć przy tej sposobności wypada, że w zeszłorocznym sprawozdaniu zakradł się widocznie całkiem przypadkowo błąd do cyfry oznaczającej procentowo ilość fałszywych alarmów, a mianowicie ma być nie 14·4⁰/₀ a 1·4⁰/₀, co zresztą każdy uważny czytelnik zapewne zaraz spostrzegł. Co do samych tych tak zw.

Tab. 6.

	Z ogólnej liczby wypadków				
	udzieleno pomocy				fałszywych alarmów
	mężczyznom	kobietom	dzieciom	ogółem	
Styczeń	241	130	23	394	6
Luty	246	134	19	399	9
Marzec	302	159	28	489	3
Kwiecień	342	146	39	527	10
Maj	316	132	59	507	13
Czerwiec	361	175	66	602	6
Lipiec	404	201	52	657	10
Sierpień	304	168	45	517	4
Wrzesień	258	140	31	429	5
Październik	321	105	44	470	10
Listopad	287	137	35	459	2
Grudzień	270	161	43	474	7
Ogółem w ciągu roku 1910	3.652	1.788	484	5.924	85
Od założenia Towarzystwa	36.970	18.869	4.472	Do r. 1898 fałszywych alarmów nie notowano 60.311 876	

Fałszywe alarmy stanowią 1·48⁰/₀ liczby wezwań.

Z liczby osób, którym udzielono pomocy

mężczyźni stanowią 61·67⁰/₀

kobiety „ 30·47⁰/₀

dzieci „ 8·16⁰/₀

Tablice powyższe nie wymagają zbyt szczegółowego omówienia. Czytelnik sam może wyprowadzić łatwo odpowiednie wnioski. W porównaniu jednak z rokiem poprzednim przyrost wypadków nie we wszystkich kategoriach jest równomierny, szczególnie w tablicy omawiającej wiek widać pewne różnice i to dosyć nawet znaczne. W rubryce wieku mężczyzn od lat 21 do 30 rok ubiegły nietylko nie wykazuje przyrostu, ale nawet pewien ubytek, natomiast następna zaraz rubryka „lat 31—40“ wykazuje przyrost bardzo wielki, stosunek wieku, zwłaszcza mężczyzn, przesunął się zatem bardziej ku wiekowi nieco starszemu; w mniejszym stopniu jednak również i do kobiet się to odnosi. Przesunął się znacznie stosunek w rubryce „dzieci“ o tyle, iż ilość dziewcząt bardzo znacznie wzrosła, natomiast chłopców nieco zmalała. Pomimo tych pewnych różnic można stwierdzić zupełnie tak samo, jak w latach dawniejszych, że najczęściej potrzebują pomocy pogotowia mężczyźni, rzemieślnicy i robotnicy w wieku lat 20—30.

Rodzaje wypadków.

Tab. 9.

Miesiąc	Przypadki wewnętrzne	Przypadki chirurgiczne	Porody i poronienia	Cierpienia umysłowe	Zamachy samobójcze	Stwierdzono śmierć	Symulacja	Przewieziono chorych	Razem
Styczeń . . .	54	224	13	8	7	7	1	80	394
Luty	51	240	10	5	9	6	1	77	399
Marzec	67	299	13	7	10	8	1	84	489
Kwiecień . . .	51	332	8	11	5	4	2	114	527
Maj	63	293	9	9	7	3	2	121	507
Czerwiec . . .	51	394	8	10	15	3	2	108	602
Lipiec	106	417	8	12	9	—	2	103	657
Sierpień	64	309	8	6	8	9	7	106	517
Wrzesień	55	278	7	5	5	1	—	78	429
Październik . .	49	297	7	4	7	4	2	100	470
Listopad	48	270	10	4	1	2	—	124	459
Grudzień	56	243	5	6	7	5	1	151	474
Ogółem	726	3.596	106	87	90	52	21	1.246	5.924
Od założenia Towarzystwa	10.981	30.082	1.740	1.166	910	499	394	14.538	60.310

Podobnie jak i w latach dawniejszych, bardzo znaczną większość stanowią przypadki chirurgiczne; wynoszą one przeszło 60% wszystkich wypadków. Na drugiem z kolei miejscu występują przypadki wewnętrzne, których ilość nie przekracza jednak kilkunastu procent.

Największej liczby tak jednych jak i drugich przypadków dostarczyły miesiące letnie, zwłaszcza zaś lipiec, który przede wszystkim przypadków wewnętrznych wykazuje prawie dwa razy tyle, co inne miesiące. (Przytem również pamiętać należy o Uroczystościach Grunwaldzkich, chociaż nie same owe dni jedynie były przyczyną tego wzrostu w lipcu). Pozatem ugrupowanie poszczególnych rodzajów wypadków, ich procentowy stosunek i przyrost układu się dosyć równomiernie w porównaniu z rokiem poprzednim. Pewną znacznieszą różnicę można zauważyć jeszcze co do przewózek chorych; tych ilość z końcem roku, a więc w grudniu niepomrotnie się powiększyła.

Tab. 10.

Przypadki wewnętrzne	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Razem
Ogólne osłabienie i wycieńczenie . . .	3	5	11	2	3	7	8	4	3	4	3	7	60
Omdlenie	6	5	1	4	2	4	21	—	4	3	5	—	55
Ataki duszności . . .	2	1	2	—	2	1	5	5	1	1	2	1	23
Zaburzenia sercowe .	3	3	2	3	6	4	1	2	1	1	—	—	26
Krwotoki wewnętrzz. (gruźlica, wrzód o- krągły)	4	4	2	2	4	3	1	—	—	3	2	4	29
Udary mózgowie i po- rażenia	—	—	—	1	4	2	1	2	—	1	3	—	14
Nerwobóle, shock . .	1	2	2	—	3	1	2	—	—	1	—	1	13
Epilepsya i histerya .	7	7	17	8	7	7	22	12	14	12	7	16	136
Zaburzenia przewod pokarmowego . . .	4	8	1	9	8	11	15	12	11	3	7	4	93
Zatrucia przypadkowe (pokarmami)	—	2	3	4	—	—	3	7	3	1	5	2	30
Zatrucie alkoholem .	14	10	17	12	9	8	17	12	12	11	4	20	146
Zatrucie gazami . . .	3	—	—	—	—	1	—	1	—	—	2	—	7
Udary słoneczne . . .	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	4
Stany gorączkowe . .	4	1	1	3	6	1	4	1	3	3	3	1	31
Przypadki bez ściśle- go oznaczenia . . .	3	3	8	3	6	9	4	5	3	4	5	—	53
Razem	54	51	67	51	63	62	106	64	55	49	48	56	726

Jak już powyżej zaznaczono, największą ilość przypadków wewnętrznych wykazuje lipiec. W tym też miesiącu notujemy największą ilość nie tylko omdleń, lecz również zaburzeń żołądkowo-jelitowych, zatruc alkoholem a nadto wielką bardzo ilość ataków epileptycznych i histerycznych. Największą ilość ogólnych

osłabień, które u nas najczęściej zdarzają się z początkiem wiosny, dostarczył w roku ubiegłym marzec (w poprzednim kwiecień). W roku ubiegłym notujemy 4 wypadki udaru słonecznego, z tych 2 już w maju; rok poprzedni nie wykazał ani jednego wypadku tego rodzaju. Znaczny bardzo przyrost i to niestosunkowo większy w porównaniu z latami dawniejszymi dają zatrucia alkoholem, a niemniej także i napady epileptyczne.

Tab. 11.

Przypadki chirurgiczne	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Razem
Wstrząśnienia mózgu	1	—	2	3	3	4	—	1	1	1	—	1	17
Oparzenia	6	11	7	13	7	5	13	6	7	14	6	3	98
Zmiażdżenia i oderwania (palców, całych kończyn) . .	3	3	2	6	3	6	8	3	2	2	3	4	45
Złamania	10	14	7	6	9	12	10	4	9	8	6	5	100
Zwichnięcia i nadwichnięcia	4	15	6	8	5	7	6	5	13	6	5	4	84
Zranienia	146	129	178	179	175	214	220	193	169	170	144	146	2063
Słuczenia, obrzęki, krwiaki, sińce, wyprzenia	19	30	37	44	27	61	76	39	29	27	29	14	432
Zdarcia naskórka . .	10	12	13	17	19	32	46	20	16	34	26	27	272
Krwawienie z ran, żyłaków, nosa	6	7	9	14	14	11	5	12	8	10	15	12	123
Ciała obce	9	12	23	27	18	25	26	19	14	16	20	13	222
Przypadki dentystyczne	8	7	12	13	9	13	7	7	8	8	16	12	120
Zatrzymanie moczu .	2	—	3	2	4	4	—	—	2	1	—	2	20
Razem . .	224	240	299	332	293	394	417	309	278	297	270	243	3.596

Z tablicy tej wynika, że

przypadki zranień	stanowią 57·37%
„ stłuczeń	12·01 „
„ zdarć naskórka	7·56 „
„ ciał obcych	6·17 „
„ krwawień z ran	3·42 „
„ dentystyczne	3·34 „
„ złamań	2·79 „
„ oparzeń	2·72 „
„ zwichnięć	2·34 „
„ zmiążdżeń	1·25 „
„ zatrzymania moczu	0·56 „
„ wstrząśnień mózgu	0·47 „

Jeżeli porównamy te liczby procentowe z podobnemi z poprzedniego sprawozdania rocznego, to przekonamy się, iż z małemi tylko różnicami stosunki utrzymują się prawie te same. Mniej nieco wykazuje rok ubiegły oparzeń, natomiast więcej trochę krwawień z ran. Nie notujemy w roku ubiegłym ani jednego wypadku odmrożenia, których zresztą i rok poprzedni dostarczył tylko 3. Największą rubrykę bo przeszło połowę wszystkich chirurgicznych przypadków stanowią zawsze zranienia.

Dosyć sporą część obrażeń stanowią uszkodzenia zadane w bójkach; następna tabelka ilustruje stosunki w tym względzie.

Tab. 12.

Uszkodzeń w bójkach doznali:	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Razem
Mężczyźni . .	12	6	15	17	14	19	16	22	18	20	16	8	183
Kobiety	3	10	9	8	11	7	13	16	14	15	12	6	124
Razem . .	15	16	24	25	25	26	29	38	32	35	28	14	307

W roku zatem ubiegłym w porównaniu z poprzednim uderzającym jest zwiększenie się w dwójnasób liczby kobiet, które doznały obrażeń ciała w bójkach, podczas gdy ilość mężczyzn w tej kategorii zmalała o kilkunastu. Najwięcej wypadków tego rodzaju wykazuje podobnie jak i w roku poprzednim miesiąc

Pośród zranień przeważają bardzo znacznie rany cięte — powtarza się to stale co roku, — potem z kolei idą rany tłuczone. W roku ubiegłym wszystkie zresztą rodzaje ran wykazują przyrost dosyć równomierny i stosunek ich wzajemny małym tylko uległ zmianom. Podobnie przedstawia się sprawa i ze zwichnięciami, z pośród których zwykle największą ilość notowano wypadków zwichnięć w stawie nadgarstkowym.

W dziale złamań stosunkowo znaczną ilość wykazują złamania podstawy czaszki, bo 10, podczas gdy w roku poprzednim było ich tylko 3.

Zamachy samobójcze.

Księga wypadków prowadzona na stacyi naszego pogotowia rat. pozwala na zestawienie najbardziej do prawdy zbliżonych statystycznych danych o zamachach samobójczych dokonanych w Krakowie i w najbliższej okolicy. Zestawienie to może być kompletniejsze aniżeli zestawienia klinik lub oddziałów szpitalnych, które posiadają wiadomości tylko o pewnej części zamachów, czy też nawet zakładu medycyny sądowej, gdzie dostają się już tylko zwłoki samobójców, a uchodzić musi jego kontroli część znaczna zamachów bez wyniku śmiertelnego. Nie jest jednak i ta nasza statystyka bezwzględnie wierna, gdyż część zamachów z natychmiastowym wynikiem śmiertelnym, do których pogotowia już nie wzywano, — a bywają przecież i takie, nie znajduje w niej uwzględnienia. A powtórę z innego jeszcze względu nie mogą nasze zestawienia dać zupełnie prawdziwego wyobrażenia o ilości wypadków śmiertelnych. Przypadki n. p. otruć truciznami powolnie działającymi, jak niemniej inne przypadki zamachów samobójczych, przy których wynik śmiertelny nastąpił dopiero w jakiś czas po samym zamachu usuwają się z pod kontroli pogotowia. Pogotowie odwozi nieraz ludzi w bardzo nawet ciężkim już stanie po zamachu do kliniki, czy szpitala, ale z tą chwilą traci najczęściej wszelkie o dalszym przebiegu informacye i niejednokrotnie niema wiadomości o wyniku śmiertelnym, chociaż ten istotnie nastąpił. Dlatego też najmniej może ścisłą jest w tem naszym zestawieniu rubryka śmiertelności.

Rok 1910 wykazuje według zapisków pogotowia 90 zamachów samobójczych, o 18 zatem więcej aniżeli rok poprzedni.

Tab. 14.

R o d z a j	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	R a z e m	Przypadki śmiertelne
	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.	m. k.
Otrucia	2	1	3	1	1	4	1	—	—	2	—	2	17	—
	—	5	4	1	2	4	4	6	1	1	1	2	31	1
Postrzały	1	2	2	3	1	2	1	1	1	3	—	1	18	5
	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1
Rany cięte i klute	—	—	—	—	1	—	1	1	1	1	—	—	5	1
	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	—
Utopienie	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	5	1
	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Powieszenie	1	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	—	5	4
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rzucenie się z wysokości .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	2
	5	3	5	4	4	9	4	2	3	6	—	5	50	11
	2	6	5	1	3	6	5	6	2	1	1	2	40	4
	7	9	10	5	7	15	9	8	5	7	1	7	90	15

Najwięcej zamachów samobójczych dostarczył miesiąc czerwiec, drugim co do liczby był marzec (w roku poprzednim najwięcej maj, drugim był także marzec).

Jak w latach dawniejszych tak również w roku 1910 liczba mężczyzn zamierzających się pozbawić życia, przeważa nad liczbą kobiet jednak w mniejszym nieco stopniu aniżeli w roku poprzednim. Wśród usiłujących się truc przeważają liczebnie kobiety i to prawie dwukrotnie; usiłowania te jednak w przeważnej większości wypadków tak u kobiet jak i u mężczyzn nie dały wyniku śmiertelnego, bo tylko w jednym wypadku otrucia (z pośród kobiet) notują zapiski śmierć *). Broni palnej w przeciwieństwie do trucizn używali prawie wyłącznie mężczyźni. Jeden bowiem był tylko przypadek postrzału w ubiegłym roku wśród kobiet — pociągnął za sobą śmierć — (podczas gdy tak w roku 1909 jak i 1908 próbowały tego sposobu 4 kobiety). Wzrosła natomiast liczba zarówno ran ciętych i klutych jak i usiłowanych utopień i to tak wśród mężczyzn jak i kobiet. W roku 1909 nie usiłowała sobie odebrać życia przez zadanie ran ciętych ani jedna kobieta, w roku ubiegłym było ich 2, mężczyzn 5 (w roku

*) Przypomnieć jednak tutaj wypada wstępną uwagę co do rubryki śmiertelności, odnoszącą się przedewszystkiem do otruc. Być może tedy, że te usiłowania były skuteczniejsze (w jakiś czas po zamachu) aniżeli to nasza kronika podaje.

1909 męzc. 3) z tego jeden wypadek śmiertelny. Utopić usiłowało się 5 mężczyzn — jeden przypadek śmiertelny — i 3 kobiety. (Rok 1909: 2 mężczyzn i 3 kobiety).

Pora roku nie wywierała wpływu na usiłowanie utopienia się. Powieszenie występuje w roku 1910 wyłącznie (5 wypadków) wśród mężczyzn (w r. 1909 męż. 2 i 3 kob.); w jednym wypadku zdołano desperata odratować. Rzucenia się z wysokości zdarzyły w roku ubiegłym 3 wypadki, — we wszystkich trzech kobiety — dwa z nich śmiertelne. Rok poprzedni nie wykazywał ani jednego wypadku tego rodzaju.

Tab. 15.

Wiek samobójców	męzc.	kobiet	Razem	Przypadki śmiertelne		
				mężczyzn	kobiet	Razem
od 14—20	12	13	25	2	1	3
21—25	11	7	18	1	—	1
26—30	9	7	16	2	—	2
31—35	3	6	9	1	1	2
36—40	7	4	11	3	—	3
41—45	—	1	1	—	1	1
46—50	5	—	5	1	—	1
51—55	3	—	3	1	—	1
powyżej 65—	—	2	2	—	1	1
	50	40	90	11	4	15

Mężczyźni stanowią . . 55·56⁰/₀

Kobiety „ . . 44·44⁰/₀

Przypadków śmiertelnych 16·66⁰/₀

W tablicy powyższej uderza wielka ilość zamachów w wieku bardzo młodym (lat 14—20) i to zwłaszcza wśród kobiet, wśród których ta kategoria wieku dostarczyła 32·5⁰/₀ ogólnej ich liczby. W porównaniu z latami dawniejszymi stosunek co do wieku przesunął się tedy bardzo znacznie ku latom młodszym i z tem może po części w pewnym związku pozostaje mała śmiertelność tych zamachów. Kategoria wieku od lat 21 do 25 wykazuje w roku ubiegłym mniejszą ilość zamachów samobójczych w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba ich jest jednak i tutaj dosyć spora, jak również i w kategorii następnej (26—30 l.) Nie brak też samobójstw i w latach już dojrzałych zwłaszcza wśród mężczyzn

w wieku 36—40 lat, a nawet w latach podeszłych można się jeszcze z nimi spotkać, tym razem pośród kobiet.

Z poniżej podanej tabeli dowiedzieć się można do jakich klas społecznych należeli owi samobójcy.

Tab. 16.

Mężczyźni		Kobiety	
Uczn. szkół śred. i wyższ.	15	Bez ściśle określonego za-	
Robotnicy	14)	jęcia, mężatki, wdowy	
Rzemieślnicy	11)	i panny przy rodzinie	15
Pracownicy handlowi . .	3	Urzędniczek, nauczycielki	
Urzędnicy	2	i zawody wolne . .	7
Zawody wolne	2	Służące i wyrobnice . .	4
Wojskowi	1	Szwaczki i robotnice . .	3
Niewiadomo	2	Kobiety publiczne . .	3
		Uczeń. szkół śred. i wyższ.	2
		Pracownica handlowa . .	1
		Niewiadomo	5
Razem	50	Razem	40

Połowę samobójców wśród mężczyzn stanowią ludzie zajęci pracą fizyczną: robotnicy i rzemieślnicy, a zwłaszcza wśród robotników przyrost jest stosunkowo w roku ubiegłym o wiele znaczniejszy aniżeli w latach dawniejszych. Znacznej części dostarcza młodzież kształcąca się męska, bez porównania zaś mniej kobieca. Wśród kobiet natomiast przeważają kobiety zamężne i wdowy, a także panny małoletnie przy rodzinie pozostające.

Następna tablica podaje zestawienie zamachów samobójczych według pory dobowej.

Tab. 17.

Pora	8-9	9-10	10-11	11-12	razem	12-1	1-2	2-3	3-4	razem	4-5	5-6	6-7	7-8	razem	Ogółem
Dzień	przed południem					w dzień					wieczorem					48
	3	2	3	3	11	3	5	7	4	19	4	6	3	5	18	
Noc	przed północą					w nocy					nad ranem					42
	5	11	4	3	23	4	2	1	2	9	2	2	1	5	10	

Najmniej samobójstw bywało nad ranem i przed południem, najwięcej w godzinie 9—10 przed północą, zresztą różnice nie są zbyt wielkie i dosyć, zdaje się, przypadkowe.

Otrucia. — Prób odebrania sobie życia przez otrucie się przybyło nieco w roku ubiegłym, za to były one na ogół mniej nieco szkodliwe, aniżeli w roku poprzednim.

Tab. 18.

Otrucia	mężcz.	kobiet	Razem
Kwasem azotowym	—	1	1
solnym	1	1	2
siarkowym	1	—	1
chromowym	1	—	1
octowym	1	—	1
karbolowym	—	5	5
Lizolem	—	1	1
Kreoliną	—	2	1
Amoniakiem	1	2	3
Makowcem	1	1	2
Morfiną	3	1	4
Kokainą	1	—	1
Chiną	—	1	1
<i>Fosforem</i>	1	7	8
Sublimatem	—	2	2
<i>Sinkiem potasu</i>	—	1	1 [†]
Dwuchromianem potasu	—	1	1
Chloroformem	1	—	1
Eterem	2	—	2
Alkoholem abs.	—	1	1
Spirytusem denaturow.	1	1	2
Benzyną	—	1	1
Wodą do ust prof. Cybulskiego	—	1	1
Bayrumem	—	1	1
Bez określenia	2	—	1
Razem	17	31	48

Jak z tablicy powyższej widać istniała pod względem środków używanych do trucia się różnorodność nadzwyczajna, większa jeszcze znacznie niż w roku 1909. Najczęściej używano fosforu — przewaga kobiet; na drugim miejscu karbol — wyłącznie kobiety. U mężczyzn na pierwszym miejscu znalazła się w roku ubiegłym morfina, co jednak zapewne jest dosyć przypadkowe, a przytem liczba 3 wypadków tego rodzaju nie pozwala na żadne dalsze wnioski. Szybkim (notowanym przez pogotowie) wynikiem śmiertelnym zakończyło się tylko jedno otrucie — sinkiem potasu (kobieta).

Za pomocą broni palnej usiłowano się pozbawić życia w 19 wypadkach, w tem jedna kobieta (w roku 1909: 4 kobiety na 21 wypadków).

Tab. 19.

Postrzały	mężczyźni	kobiety	Razem	Przypadki śmiertelne		
				m.	k.	Razem
w okolicę serca (w piersi)	8	1	9	1	1	2
w czoło	1	—	1	—	—	—
w skroń	5	—	5	4	—	4
w usta	3	—	3	—	—	—
w lewe ramię	1	—	1	—	—	—
Razem	18	1	19	5	1	6

Najsukuteeczniejszymi okazały się strzały w skroń, — 5 ich było, wszystkie u mężczyzn; jeden z nich tylko bez wyniku śmiertelnego. Jedyny wypadek użycia broni palnej przez kobietę w celu pozbawienia się życia, to strzał w okolicę serca — spowodził śmierć. Pośród mężczyzn na 8 wypadków tego rodzaju, tylko jeden dał wynik śmiertelny. Wogóle także i w dziale postrzałów zmniejszyla się śmiertelność w roku ubiegłym; wynosiła ona 31·58% (w roku 1909 — 57·14%).

Tab. 20.

Innego rodzaju zamachy samobójcze	mężczyźni	kobiety	Razem	Przypadki śmiertelne		
				m.	k.	Razem
Rany cięte (w szyję, klatkę pierś., brzuch, ręce i nogi)	4	2	6	—	—	—
„ kłute (w nogi) . . .	1	—	1	1	—	1
Utopienie	5	3	8	1	—	1
Powieszenie	5	—	5	4	—	4
Rzucenie się z wysokości	—	3	3	—	2	2
Razem	15	8	23	6	2	8

W przeważnej części rozpatrywano te podane powyżej rodzaje zamachów samobójczych już przy omawianiu tablicy 14-ej.

Tutaj jeszcze zaznaczyć wypada, że w porównaniu z rokiem poprzednim ilość osób starających się odebrać sobie życie tymi sposobami, wzrosła w dwójnasób.

W roku ubiegłym nie notuje kronika pogotowia większych katastrof, ani poważniejszych wypadków masowych.

W części ogólnej sprawozdania wspomniano już o urządzeniu całego szeregu nadzwyczajnych posterunków pierwszej pomocy w lipcu podczas Uroczystości Grunwaldzkich. Zarówno podczas odsłonięcia pomnika Jagiełły jak i w czasie uroczystego pochodu, kiedy to oprócz tych posterunków czynne były także ruchome ambulanse, a nadto podczas zlotowych ćwiczeń Sokołów pełnił służbę cały zastęp dyżurnych pogotowia. Liczba osób opatrzonych w owych dniach na tych nadzwyczajnych posterunkach wynosi 74.

Jak w latach dawniejszych tak i w ubiegłym pełnili dyżurni pogotowia z Drem A. Pachoniskim, administratorem stacji rat., na czele służbę na posterunkach pierwszej pomocy podczas wyścigów konnych.

Dla uzupełnienia obrazu działalności pogotowia wspomnieć jeszcze należy o przewożeniu chorych. Przewożenie to do szpitali, klinik i t. d. stanowi wcale pokaźną część działalności pogotowia rat. krakowskiego. Znaczną znowu stosunkowo liczbę tych przewożek stanowią przypadki chorób zakaźnych, do czego służy osobny wóz — nigdy już w innym celu nieużywany, — który po każdym takim przewiezieniu zostaje dokładnie zdezynfekowany.

Większość bardzo przeważającą stanowią przewózki bezpłatne niezamożnych chorych; zamożniejsi składają odpowiednią, stosunkowo niską opłatę. W roku ubiegłym przewieziono chorych 1246, z tego tylko 261 za opłatą, 985 zaś — a zatem prawie tysiąc — bezpłatnie.

Przewieziono do szpitala	998
„ klinik	114
„ zakładów leczn. prywat.	41
„ mieszkań	77
na dworzec kolejowy	16

Ze sprawozdania tego widać wyraźnie o ile zakres działalności pogotowia a równocześnie przez to i Towarzystwa ratunkowego wzrósł w roku ubiegłym.

Kraków, w lutym 1911.

Wacław Zakrzewski, sekretarz.

SPRAWOZDANIE KASOWE

KRAKOWSKIEGO

Ochotniczego Towarzystwa Ratunkowego

za rok 1910.

STAN MAJĄTKU

w dniu 31-go grudnia 1910 roku.

L. p.		Kor.	hal.	L. p.		Kor.	hal.
1	Walory (książeczki wkładk. Kasy Oszczędn.)	27347	57	1	Majątek z dn. 31 grudnia 1909	37641	15
2	Wozy	5055	—				
3	Instrumenta	627	—				
4	Sprzęty	985	—				
5	Bielizna	237	—				
6	Gotówka	2089	03				
	Majątek z dn. 31 grudnia 1910	36340	60				
	Niedobór	1300	55				
		37641	15			37641	15

W Krakowie, dnia 6 lutego 1911.

Sekretarz :

Wacław Zakrzewski Prof. Dr. Bolesław Wicherkiewicz
c. k. Radca Dworu.

Prezes :

Skarbnik :

Kazimierz Jankowski

Komisya sprawdzająca :

Wacław Anczyc Feliks Nowotny
Prof. Dr. Stanisław Pareński.

Spis członków wspierających.

1. Założyciele.

Z jednorazową wkładką 400 kor.:

Śp. J. Ekscel. Namiestnik Dr. Andrzej hr. Potocki (2000 kor.)
Prof. Dr. Bolesław Wicherkiewicz, c. k. Radca Dworu (1000 kor.)
Prof. Dr. E. Neusser, c. k. Radca Dworu (600 kor.)
Arcybractwo Miłosierdzia
Dyrekcya Kolei Państwowych
Dyrekcya kolei północnej
Kasa Oszczędności miasta Krakowa
Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń.

2. Dobrodzieje.

Z jednorazową wkładką 200 kor.:

Towarzystwo Tramwajów elektrycznych (300 kor.)
P. Franciszek Macharski
P. Leopold Reich, Radca cesarski
P. Hr. Józefa Reyowa
P. Tekla Zachałkowa
Z fundacyi ś. p. Julii Umińskiej.

3. Dożywotni.

Z jednorazową wkładką 100 kor.:

Austryackie Towarzystwo Akcyjne Fabryki Portlant-Cementu
w Szczakowej
Dr. Stanisław Biesiadecki
Dawna Resursa mieszczańska
Gremium Aptekarzy
Prof. Dr. Bronisław Kader
Prof. Dr. Leon Mańkowski
P. Hr. Marya Ressegnier
P. Ignacy Wójcikiewicz (188 kor.)
P. Leon Zieleniewski
Spółka Kredytowa Członków Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń
P. Karol Uznański
Towarzystwo Zaliczkowe urzędników.

4. Zwyczajni.

Pp. (rocznie najmniej 8 kor.)

1. Anczyc Wacław	8	32. Epstein Juliusz, r. m.	8
2. Armołowicz Teofil	8	33. Federowicz Jan Kanty,	
3. Barberowska Karolina	8	r. m.	8
4. Bartl Stanisław	10	34. Fedorowicz Adam, del.	
5. Beringer Wandalin, r. m.	8	c. k. Nam., radca dworu,	
6. Bialik Józef, radca m.	10	c. k. Podkomorzy	8
7. Bielański Gustaw Dr.	8	35. Fischer Jan Władysław	8
8. Bielański Edward insp.		36. Flatau Michał Dr., Rad-	
kol. państw.	8	ca rządu, Dyr. pol.	10
9. Bielska Józefa	8	37. Flis Kazimierz Dr., lek.	8
10. Bilewski Władysław	8	38. Fraenkel Michał	8
11. Biliński Maryan, Dy-		39. Fritsch Herman	8
rektor pocztowy	10	40. Gawroński Feliks Dr.,	
12. Birnbaum Juda r. m.	8	ks. kanonik infułat	8
13. Bober Jakób	8	41. Głowacki Robert Jan,	
14. Böhm Seweryn, sekret.		jubiler	8
Tow. Sztuk Pięknych	8	42. Goldgart Naftali	8
15. Bogdanik Józef, Dr.	8	43. Górkiewicz Czesław	10
16. Bossowski Aleksander,		44. Grabowski Władysław,	
Dr. Prof. Uniw. Jag.	8	architekt budowniczy	8
17. Braun Stanisław, Dr.		45. Gross Adolf Dr., r. m.,	
Prof. Uniw. Jag.	8	adw., pos. do R. p.	8
18. Brummer Jakób	8	46. Hock Jan Nepomucen	
19. Bujwid Odo, Dr. Prof.		kapelmistrz	8
Uniw. Jag. radca miej.	8	47. Hoyer Henryk Dr., Prof.	
20. Buzdygan Mikołaj, Dr.		Uniw. Jag.	8
lekarz	8	48. Ichheiser Michał Dr.,	
21. Chronowski Jaxa Eu-		adwokat	8
stachy wł. „Gr. Hotelu“	50	49. Iglicki Stefan	8
22. Ciechanowski Wacław	8	50. Jakubowski Jan Dr.,	
23. Czarnek Władysław	8	adwokat krajowy	8
24. Czynciel Celestyn, ar-		51. Jakubowski Maciej Leon	
sta malarz	8	Prof. Uniw. Jag., R. Dw.	8
25. Dattner Maurycy, prez.		52. Janiszewski T. Dr., fi-	
Izby Handl. r. m.	10	zyk m. Krakowa	8
26. Dawidowski Aleksander		53. Jankowski Kazimierz,	
R. dw., em. dyr. poczt.	8	Dyr. Tow. kred. przem.	8
27. Doboszyński Adam Dr.,		54. Jawornicki Józef, r. m.	8
adwokat, radca miej.	8	55. Judkiewicz Jakób, r. m.	8
28. Dobrowolski M. L. (fabr.		56. Karnasiewicz Tomasz	8
opatr. chir.)	8	57. Kirschner Łazarz	8
29. Dziedzicka Emilia	10	58. Klemensiewicz Edmund	
30. Eichhorn Ferdynand		notaryusz	8
Dr., lekarz	8	59. Kluczyński Eugeniusz	
31. Eichhorn Salomon	8	Dr., wet. miejski	8

60. Knapieński Ludwik	8	94. Niemczewski Franc.,	
61. Kohn Dawid	8	notaryusz	8
62. Komornicki Stefan, Dr.,	8	95. Niemetz Alojzy, Radca	
63. Konopiński Michał, Red.		cesarski	8
radca miejski	8	96. Niesiołowski Kazim.	10
64. Kostanecki Kazimierz		97. Niewiarowski Władysław,	
Dr., Prof. Uniw. Jag.	10	emer. rotmistrz	8
65. Kosydarski Władysław	8	98. Nowotny Feliks, naczelnik	
66. Kowalski Zygmunt, Dyr.		straży pożarnej	8
Kasy O. m. Krakowa	8	99. Olszewski Karol Dr.	
67. Koy Michał Dr., adw.		Prof. Uniw. Jag.	8
krajowy, radca miejski	8	100. Pałkowska Antonina	8
68. Krobicki Henryk	10	101. Papeé Maksymil. Dr.,	
69. Krongold Wilhelm Dr.	10	weteryn., zaw. rzeźni	8
70. Krupiński Jan ks. kan.	8	102. Pareński Stanisł. Dr.,	
71. Krzeczowska Aniela	8	Prof. Uniw. Jag.	8
72. Krzetuski Karol, Dr.,		103. Pieniążek Przemysław	
r. m.	8	Dr., Prof. Uniw. Jag.	8
73. Krzyżanowska Helena	8	104. Piotrowski Witold, em.	
74. Krzyżanowski Maryan	8	wicepr. miasta	8
75. Krzyżanowski Stanis.		105. Pollerowa Wanda	20
Architekt-budowniczy	8	106. Ponińska Aniela Hr.	10
76. Kulczyński Leon Dr.		107. Popiel Konstanty, prezes	
Dyr. gimn. św. Anny,		T. ś. Winc. a Paulo	8
Radca Rządu	8	108. Porębski August, Radca	
77. Kunicka Marya	8	cesarski	8
78. Kwiatkowski Jan właśc.		109. Potocka Anna hr.	35
składu węgla	8	110. Potocki Franciszek hr.	8
79. Kwieciński Józef, urz.		111. Poźniak Stanisław Dr.	8
T-wa Wz. Ubezp.	8	112. Properowa Adela	8
80. Lang Antoni ks., Dyr.		113. Raczyński August	8
zakł. Ks. Lubom.	10	114. Rakower Efraim	8
81. Lenert Franciszek	8	115. Ripper Hugo	8
82. Luks Zygmunt, budow.	8	116. Rosenbaum Juda	8
83. Lewandowski Witold	8	117. Rosenblatt Eman. Dr.	8
84. Łapiński Kazim. Dr., ...	8	118. Rosenblatt Józef Dr.,	
85. Łazarski Józef Dr., Prof.		Prof. Uniw. Jag.	8
Uniw. Jag.	8	119. Rosner Aleksand. Dr.,	
86. Major Maryan	8	Prof. uniw. Jag.	8
87. Mateczny Antoni r. m.	8	120. Roźnowski Stanisław	8
88. Markus Karol r. m.	8	121. Rutkowska Wanda	8
89. Matusiński Jacek, Radca		122. Rutkowski Kazim. Dr.	8
Dworu	8	123. Rutkowski Maksymil.	
90. Maurizio Gustaw	8	Dr., Prof. Uniw. Jag.	8
91. Maurizio Jan	8	124. Rydel Adam Dr. lekarz	8
92. Mendelsburg Albert	8	125. Rydel Jan, nacz. urz.	
93. Mussil Leopold, były		Tow. Wzaj. Ub.	8
dyr. tramw.	8		

126. Saare Józef, nadradca bud., wiceprez. miasta, poseł do Sejmu . . . 8	155. Zajączkowski Wład. . . 8
127. Satalecki Wincenty . . 8	156. Zanietowski Józef st., Dr. 8
128. Schwarz Henryk, r.ces. 8	157. Zborowski Ignacy, Ekscellencya . . . 8
129. Szatkowski Henryk, Dyr. Ref. Tow. Wzaj. Ubezp. 10	158. Zieliński Kazimierz . 20
130. Skórczewski Adolf . . 8	159. Zoll Fryderyk. Dr., Czł. Izby Panów . . 8
131. Słonecki Zenon, Dyr. Tow. Wzaj. Ubezp. . . 8	160. Żuławski Karol, Dr., Prof. Uniw. Jag. . . 8
132. Sobierajska Marya . . 8	161. Apteka pod firmą Konst. Wiszniewski . 10
133. Sobolewski Ignacy . . 8	162. Cech blacharzy . . . 8
134. Spis Stanisław, ks. Dr. prof. Uniw. Jagiell. . . 8	163. Cech kowali i stel.m.*) 12
135. Stadmüller K. Dr. Prof. 14	164. Cech krawców . . . 8
136. Sternschuss Adolf. Dr. 10	165. Cech ślusarzy . . . 8
137. Suski Wiktor, r. m. . . 8	166. Cech szewców . . . 8
138. Swolkien Władysław Nadradca policyi . . 10	167. OO. Dominikanie . . 8
139. Swolkienowa Adela . . 10	168. Kolleg. XX. Jezuitów 8
140. Świerzyński Stanisław, radca i dyr. budown. . 8	169. Drukarnia W. Korne- ckiego i K. Wojnara . 8
141. Szalay Ludwik Dr., adwokat 8	170. Drukarnia Związkowa 50
142. Szarski Henryk Dr., wiceprezydent miasta . 8	171. Fabryka Rudolfa Pe- terseima 8
143. Szklarski Andrzej . . . 8	172. Fabryka Józefa Góre- ckiego 15
144. Szufa Ludwik 8	173. Fabryka Portland-Ce- mentu B. Liban i Sp. w Podgórzu-Bonarcie 50
145. Szolajska W. 8	174. Fabryka tytoniu . . 40
146. Szybalski Mieczysław, radca sąd. 8	175. Firma Beyer Sp. . . . 8
147. Tarnowski Stanisław, hr., Dr., Ekscel., prez. Akademii Um. 10	176. Firma Falter i Dattner . 8
148. Tarnowski Zdzisław hr. . 8	177. Firma Reim i Sp. . . . 8
149. Tilles Emanuel 8	178. Elektrownia miejska . 25
150. Tomkowicz Stanisław, Dr., radca miejski . . . 8	179. Gazownia miejska . . 25
151. Troczyński Romuald . . 8	180. Miejska kasa chorych w Krakowie 100
152. Wachtel Bernard, r. . . 8	181. Kasa chorych druka- rzy i litografów . . . 30
153. Wasung Władysław, Dr., r. m. 8	
154. Wójcikiewicz Stanisł., kupiec 10	

*) Wkładka za rok 1910 dotychczas nie wpłynęła.

182. Powiatowa kasa chorych w Krakowie . 50	188. Stowarz. tapicerów . 8
183. Powiatowa kasa chorych w Podgórzu*) 100	189. Stowarzyszenie zegarmistrzów,mechaników i pieczętkarzy . . . 8
184. Rada wyznaniowa Gm. Izraelickiej 30	190. Stowarzysz. złotników i jubilerów 16
185. Skład apteczny pod firmą Klemensiewicz 8	191. PP. Telegrafistki . . 10
186. Stowarzyszenie drukarzy i litografów . . 8	192. Tow. tramwajów elektrycznych 25
187. Stowarzyszenie introliigatorów i pudełkarzy 16	193. Zakład ubezpieczeń robotników od wypadków dla Galicyi i Bukowiny 24

Subwencye, datki i dary.

(które wpłynęły w roku 1911.)

Gmina miasta Krakowa: stała subwencya roczna 2000 kor.
+ dodatkowo (za ubytek subwencji dawniejszych gmin podmiejskich) 465 kor.

Sejm Krajowy 600 kor.

Gmina m. Podgórze 500 kor.

Kasa Oszczędności miasta Krakowa 400 kor.

Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń 300 kor.

Gmina Ludwinów 120 kor.

Kasyno wojskowe 100 kor.

Prof. Dr. Aleksander Rosner 25 kor.

OO. Franciszkanie 10 kor.

Świadczenia w naturze:

Gmina m. Krakowa — lokal stacyi rat., oświetlenie elektr., opał; nadto (oprócz wynagrodzenia służby) dostarczanie 2 par koni wraz z uprzężą dla pogotowia rat.

Gazownia miejska — gaz.

PP. Rząca i Chmurski — woda destylowana.

Pralnia parowa p. L. Epsteina — pranie koców.

Stolarnia parowa R. Muranyi — szyny drewniane.

Miejski Zakład dezynfekcyjny — dezynfekcyja karetok pogotowia, bielizny i t. p.

Władysław Zubrzycki („Antyseptyka“) kilkadziesiąt sztuk pozostałych próbek waty i opatrunków.

Bezpłatnie nadsyłają swe pisma:

Redakcyja „Czasu“

„ „Głosu Narodu“

*) Wkładka za rok 1910 dotychczas nie wpłynęła.

Redakcja „Ilustrowanego Kuryera Codziennego“

„Naprzodu“
„Nowej Reformy“
„Nowin“
„Postępu okulistycznego“
„Przeglądu lekarskiego“
„Gazety poniedziałkowej“.

Członkowie czynni.

Lekarze :

Dr. Bannet Arnold	Dr. Pisarski Tadeusz
Dr. Blassberg Maksymilian	Dr. Radliński Zygmunt
Dr. Bobak Antoni	Dr. Rec Wojciech
Prof. Dr. Bossowski Aleks.	Dr. Rosenhauch Edmund
Dr. Filipkiewicz Władysław	Dr. Rose Maksymilian
Dr. Frommer Artur	Prof. Dr. Rosner Aleksander
Dr. Glassner Roman	Dr. Rzegociński Bolesław
Dr. Jakobson Leopold	Dr. Szlank Józef
Dr. Kłęsk Adolf	Dr. Spira Maurycy
Dr. Krzysztoń Kazimierz	Dr. Stahr Eliasz
Dr. Korolewicz Bolesław	Dr. Staszewski Mieczysław
Dr. Kramarzyński Adam	Dr. Surzycki Józef
Dr. Lustgarten Julian	Dr. Szafnicki Marian
Dr. Nowaczyński Jan	Dr. Wachtel Zygmunt
Dr. Nüssenfeld Józef	Dr. Weber Henryk
Dr. Pachofski Antoni	Dr. Welecki Leopold

Dr. Żydłowicz Władysław

Rygorozanci i słuchacze medycyny :

Bacia Kazimierz	Kuryluk Władysław
Bylicki Andrzej	Lukas Stefan
Cholewka Władysław	Łapiński Julian
Czarnek Zbigniew	Majewski Wacław
Dąbrowski-Grzywo Wiktor	Margulies Saul
Dłutek Jan	Mierosławski Ludwik
Drobniewicz Zygmunt	Miłoszewski Mieczysław
Glatzel Jan	Missona Krzysztof
Grabczak Ludwik	Miziura Edward
Grosser Ernest	Morawiec Stanisław
Hall Aleksander	Mossakowski Jan
Halpern Władysław	Niepielski Adam
Janczarski Ludwik	Niewiarowski Marian
Jeziorski Witold	Niewiński Władysław
Justowiecki Jan	Okuljar Bolesław
Karwacki Mieczysław	Olbrycht Jan
Krawczyński Stanisław	Owczarewicz Leon
Krengel Maksymilian	Przychocki Stanisław

Rapaport Arnold
Rosenzweig Stanisław
Roszkowski Józef
Rouppert Stanisław
Rudzik Stanisław
Rupniewski Edmund
Rzązewski Henryk
Schincel Zygmunt
Schönberg Emil
Schröder Antoni
Siwiński Bolesław
Sołtysik Józef
Starzyński Artur

Stefański Edward
Stupnicki Jan
Surzyński Stanisław
Szulc Gustaw
Szumski Władysław
Szymonowicz Józef
Walter Bolesław
Walter Franciszek
Więckowski Antoni
Wiktorczyk Aleksander
Wolski Antoni
Wyszyński Stanisław
Zakrzewski Wacław

Zbyszewski Włodzimierz

Służba Pogotowia.

Sanitariusze:

Lanoszka Antoni
Serafin Jan
Tomaszewski Jakób

Woźnice:

Gorczyca Wojciech
Paździur Jan
Sabatowicz Franciszek.

Tabor Pogotowia ratunkowego.

Cztery karetki:

- 3 karetki ratunkowe;
- 1 karetka do przewożenia przyp. zakaźnych;
- 1 lektyka** na kołach gumowych;
- 1 **fotel** składany;
- 4 pary noszy.**

Jedenaście kufrów sanitarnych:

- 4 kufrы wyjazdowe;
- 1 skrzynka z odrutkami;
- 1 kufer katastrofowy;
- 2 skrzynki katastrofowe;
- 1 kufer posterunkowy;
- 2 skrzynki zapasowe.

